

**Шымкент қаласының ДСБ «ЖИТС-тің алдын алу және оған қарсы
күрес жөніндегі орталық» МКҚК-да, 2026 жылғы Қазақстан
Республикасында нормативтік құқықтық актілерге енгізілген
өзгерістермен толықтырулар туралы және «Сыбайлас жемқорлыққа
қарсы іс-қимыл туралы» Заңы талаптарын сақтау мәселелері бойынша
түсіндіру семинары
ХАТТАМА**

Шымкент қаласы

« 7 » 09 2026 ж.

Қатысқандар:

Кәсіпорын бас дәрігері және кәсіпорын қызметкерлері.

КҮН ТӘРТІБІНДЕ:

2026 жылғы Қазақстан Республикасында нормативтік құқықтық актілерге енгізілген өзгерістермен толықтырулар туралы және «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы талаптарын сақтау мәселелері бойынша Заң талаптарын сақтау мәселелері бойынша түсіндіру.

Сөз сөйлеген:

Заңгер, комплаенс қызметкер И.Мухитдинов Конституция 2026 жылы 15 наурызда Республикалық референдумда қабылданды.

Конституциялық құрылыс негіздері

1-бап Қазақстан Республикасы – демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет. Мемлекеттің ең жоғары құндылығы – адам мен оның өмірі, құқықтары мен бостандықтары.

2-бап 1. Қазақстан Республикасы – унитарлы мемлекет. Басқару үлгісі – президенттік республика.

Унитарлы мемлекет дегеніміз не? Бүткіл мемлекет аумағында бірінғай заңдар, бірінғай ту, бірінғай ән-ұран, бірінғай басқару тәсілі бар мемлекеттер унитарлы деп аталады. Мысалы Қазақстан Республикасы унитарлы мемлекетке жатады, себебі мемлекет құрамында өзге автономиялы мемлекеттік құрылымдар жоқ. Қазақстанның барлық облыстарында, барлық қалаларында, барлық ауылдарында бір ғана конституция бар.

9-бап

1. Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі – қазақ тілі.

2. Мемлекеттік ұйымдарда және жергілікті өзін-өзі басқару органдарында қазақ тілімен қатар орыс тілі ресми түрде қолданылады.

46-бап

Қазақстан Республикасының Президенті:

2) депутаттардың жалпы санының көпшілік дауысымен берілген Құрылтай келісімімен Қазақстан Республикасының Вице-Президентін

тағайындайды; Вице-Президентті лауазымынан босатады, оның өкілеттігін айқындайды.

52-бап

1. Қазақстан Республикасының Құрылтайы – заң шығару билігін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының жоғары өкілді органы.

53-бап

1. Құрылтай бір жүз қырық бес депутаттан тұрады.

2. Құрылтай депутаттарының өкілеттік мерзімі – бес жыл.

54-бап

3. Жиырма бес жасқа толған, Қазақстан Республикасының азаматтығы бар, оның аумағында соңғы он жыл бойы тұрақты тұрып жатқан адам Құрылтай депутаты бола алады.

ҚР Еңбек кодексінің **140-бап.**сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет жұмыскерлерінің және корпоративтік хатшының еңбегін реттеу ерекшеліктері

1. Заңды тұлғаның атқарушы органы басшысымен, алқалы атқарушы органы мүшелерімен, сондай-ақ ішкі аудит қызметі, сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет жұмыскерлерімен және корпоративтік хатшымен еңбек шартын жасасу және тоқтату, еңбегіне ақы төлеу тәртібі мен шарттары, материалдық және тәртіптік жауаптылыққа тарту, жұмысынан шеттету осы Кодекске, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне, заңды тұлға құрылтайшылары, мүлкінің меншік иесі не құрылтайшылар, меншік иесі уәкілеттік берген тұлға (орган) немесе заңды тұлғаның уәкілетті органы бекітетін құжаттарға, заңды тұлғаның атқарушы органы, ішкі аудит қызметі, сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет, корпоративтік хатшысы туралы ережелерге және еңбек шартына сәйкес жүзеге асырылады.

5. Заңды тұлғаның алқалы атқарушы органының басшысына және басқа да мүшелеріне, ішкі аудит қызметінің, сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің жұмыскерлеріне және корпоративтік хатшыға тәртіптік жаза тәртіптік теріс қылық анықталғаннан кейін тікелей, бірақ ол анықталған күннен бастап екі айдан кешіктірілмей қолданылады.

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Төрағасының 2023 жылғы 31 наурыздағы № 112 "Квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы үлгілік ережені бекіту туралы" бұйрығына өзгеріс енгізу туралы Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігі төрағасының 2026 жылғы 10 тамыздағы № 143 бұйрығы.

– Сыбайлас жемқорлықпен күресу және оны жеңу бүгінгі күні республикадағы мемлекеттік саясаттың басты бағыттарының бірі болып табылады. "Сыбайлас-жемқорлық" деген түсінік мағынасына этимологиялық қарау мұны "параға сатып алу", "пара" ретінде, "corruptio" деген латын сөзін алып, анықтауға мүмкіндік береді. Ол жалпы сөзбен айтқанда "сындыру,

бүлдіру, бұзу, зақымдау, жалғандау, параға сатып алу” деген түсінік берген де, құқыққа қарсы іс-әрекетті білдірген. Орыс тілінің түсіндірме сөздігі сыбайлас-жемқорлықты пара беріп сатып алу, лауазымды адамдардың, саяси қайраткерлердің сатқындығы ретінде сипаттайды. ҚР “Сыбайлас-жемқорлықпен күрес туралы” Заңы сыбайлас-жемқорлыққа келесідей анықтама береді. Ол: “...мемлекеттік міндеттерді орындайтын адамдар, сондай-ақ соларға теңелген адамдар, тікелей өзі немесе делдал арқылы өздерінің лауазымды құзыреттерін және онымен байланысты мүмкіншілікті немесе өз құзыреттерін басқаша пайдаланып мүліктік пайда алу үшін заңмен қарастырылмаған мүліктік жайлылықты және артықшылықты қабылдау, сондай-ақ жеке және заңды тұлғалармен аталмыш жайлылықты және артықшылықты оларға заңсыз беруге осы адамдарды парамен сатып алу”.

ҚР Қылмыстық кодексінің 247-бап. Заңсыз сыйақы алу

1. Мемлекеттік органның не мемлекеттік ұйымның мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамы болып табылмайтын жұмыскерінің немесе оған теңестірілген адамның, сол сияқты мемлекеттік емес ұйымның басқару функцияларын орындамайтын жұмыскерінің өз міндеттері аясына кіретін жұмысты орындағаны немесе қызметтер көрсеткені үшін материалдық сыйақыны, жеңілдіктерді немесе мүліктік сипатта көрсетілетін қызметтерді заңсыз алуы –

сексен айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыптул салуғане жиырма тәулікке дейінгі мерзімге қамаққа алуға жазаланады.

.....Жасалған теріс қылмыстың ауырлығына қарай екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге не сол мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Ескерту. Егер сыйлықтың құны бес айлық есептік көрсеткіштен аспаса, осы баптың бірінші бөлігінде көрсетілген адамның өзінің міндетіне кіретін жұмыстарды бұрын орындағаны немесе қызметтер көрсеткені үшін алдын ала уағдаластық болмаған кезде сыйлық ретінде материалдық сыйақы, жеңілдік немесе мүліктік сипаттағы қызметті алуы маңызы аз болуына байланысты қылмыстық құқық бұзушылық болып табылмайды және ол тәртіптік ретпен қудаланады.

ҚР Қылмыстық Кодексі 366-бап. Пара алу

1. Мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамның не оған теңестірілген адамның немесе жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамның не лауазымды адамның, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамының пара берушінің немесе оның өкілі болған адамдардың пайдасына жасаған әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін, егер мұндай әрекеттер (әрекетсіздік) осы адамның

қызметтік өкілеттіктеріне кіретін болса не ол лауазымдық жағдайына байланысты осындай әрекеттерге (әрекетсіздікке) ықпал жасай алатын болса, сол сияқты жалпы қамқорлығы немесе жол берушілігі үшін өзіне немесе басқа адамдарға ақша, бағалы қағаздар, өзге мүлік, мүлікке құқық немесе мүлік сипатындағы пайда түрінде жеке өзі немесе делдал арқылы пара алуы —

мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, параның жиырма еселенгеннен елу еселенгенге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

1-1. Құқық қорғау органының қызметкері немесе құқық қорғау органында жауапты мемлекеттік лауазым атқаратын адам немесе судья жасаған дәл сол іс-әрекет —

мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, параның отыз еселенгеннен елу еселенгенге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не алты жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

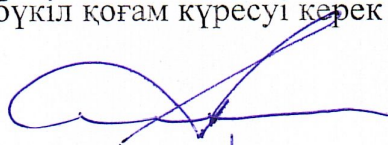
Ескерту. Егер сыйлықтың құны екі айлық есептік көрсеткіштен аспаса, осы баптың бірінші бөлігінде көрсетілген адамның бірінші рет сыйлық түрінде мүлікті, мүлікке құқықты немесе өзге де мүліктік пайданы алуы бұрын жасалған заңды әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін алдын ала уағдаластық болмаған кезде маңызы аз болуына байланысты қылмыс болып табылмайды және тәртіптік немесе әкімшілік тәртіппен қудаланады.

Сыбайлас жемқорлық-лауазымды адамның өзінің билік өкілеттіктерін және оған сеніп тапсырылған құқықтарын, сондай-ақ осы ресми мәртебеге байланысты билікті, мүмкіндіктерді, байланыстарды заңнама мен моральдық көзқарастарға қайшы келетін жеке пайда мақсатында пайдалануы. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 22-бабына сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды өз құзыреті шегінде барлық мемлекеттік органдар, ұйымдар, квазимемлекеттік сектор субъектілері мен лауазымды адамдар жүргізуге міндетті. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі параға байланысты қылмыстың екі түрін көздейді: пара алу-366-бап; пара беру-367-бап. Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 366 және 367-баптарында көзделген іс-әрекеттер сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға жатады. Пара алу-бұл ең қауіпті лауазымдық қылмыстардың бірі, әсіресе егер оны

адамдар тобы жасаса немесе бопсалаумен бірге жүрсе, бұл лауазымды адамның заңды немесе заңсыз әрекеттері үшін артықшылықтар мен артықшылықтар алуынан тұрады.

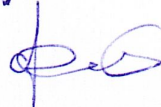
Пара беру – егер пара мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамға не оған теңестірілген адамға немесе жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамға не шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамына жеке өзі немесе делдал арқылы берілсе – мүлкі тәркіленіп немесе мүлкі тәркіленіп, параның жиырма еселенген сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не үш жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады. онсыз, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойы айырумен. Сыбайлас жемқорлық-бұл бүкіл қоғам күресуі керек үлкен күрделі мәселе.

Бас дәрігер

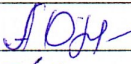
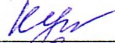
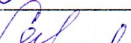
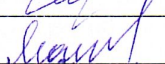
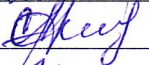
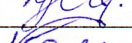
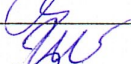
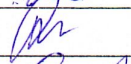
Б.Сырбек

Заңгер, комплаенс қызметкер

И.Мухитдинов

Кәсіпорын қызметкерлері.

№	Қолы	Аты жөні
1		Орғибаев А.Т.
2		Дарамалов Г.У.
3		Кулиев Г.Т.
4		Касенов Н.С.
5		Исмаилов З.
6		Серік
7		Мамшарова Г.М.
8		Сағибекова А.М.
9		Қышқабай Г.Т.
10		Мухамедов А.Б.
11		Алибаев Р.М.
12		Самбаев А.Т.
13		Калеева Ф.М.
14		Муртаева Т.
15		Абдирасманова Т.
16		Игоркин
17		Алибаев Р.
18		Багванбаев М.М.

19	Байрамбаев А. А.	Байрамбаев
20	Б. А.	Абдиева А. А.
21	Ш. А.	Шимиков Э. А.
22	Д. А.	Дадаров Э. А.
23	А. А.	Айтжанов Т. А.
24	Б. А.	Богданов А. А.
25	С. А.	Султанов Т. А.
26	С. А.	Султанов Т. А.
27	С. А.	Султанов Т. А.
28	С. А.	Султанов Т. А.
29	С. А.	Султанов Т. А.
30	С. А.	Султанов Т. А.
31	С. А.	Султанов Т. А.
32	С. А.	Султанов Т. А.
33	С. А.	Султанов Т. А.
34	С. А.	Султанов Т. А.
35	С. А.	Султанов Т. А.
36	С. А.	Султанов Т. А.

37. С. А. - Саудахметов А.
38. С. А. - Саудахметов А.
39. С. А. - Саудахметов А.
40. С. А. - Саудахметов А.
41. С. А. - Саудахметов А.
42. С. А. - Саудахметов А.
43. С. А. - Саудахметов А.
44. С. А. - Саудахметов А.

С. А.